

Sivistysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 174/2020 vp): Asia on saapunut sivistysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Anna Kankaanpää, opetus- ja kulttuuriministeriö
- ylijohtaja Mika Tammilehto, opetus- ja kulttuuriministeriö
- yli-insinööri Timo Repo, Opetushallitus
- asiantuntija Saku Lehtinen, Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- liikenne- ja viestintäministeriö
- Tietosuojavaltuutetun toimisto
- Liikenne- ja viestintävirasto
- Suomen Kuntaliitto
- Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
- Sivistystyönantajat ry
- Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto – SAKKI ry
- Suomen Ammattikoulutuksen Johtajat SAJO ry.
- Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia, liikenteen palveluista annettua lakia, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia ja valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettua lakia.

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2020 vp

Ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia muutettaisiin korjaamalla vanhentuneet viittaukset ja huomioimalla liikenteen palveluista annetulla lailla voimaan tullut mahdollisuus suorittaa perustason ammattipätevyys perustason ammattipätevyyskokeella. Työnantajalla olisi jatkossa velvollisuus antaa työtodistus oppisopimuskoulutusopiskelijalle. Lisäksi muutoksenhakua koskevaan sääntelyyn tehtäisiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetusta laista johtuvat muutokset.

Liikenteen palveluista annetun lain säännöksiä, jotka koskevat muutoksenhakua silloin kun perustason ammattipätevyyskoulutus suoritetaan osana ammatillista koulutusta, ehdotetaan täsmennettäväksi.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin ja valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen myöntämiseen liittyviä muutoksia. Ammatillisen koulutuksen rahoitusosuudet säilytettäisiin varainhoitovuoden 2020 tasossa ja perusrahoituksen harkinnanvaraisina korotuksina myönnettäviä määräaikaista lisämäärärahoja koskevaa sääntelyä tarkennettaisiin. Lisäksi lakeihin tehtäisiin rahoituksen perusteena käytettävän opiskelija- ja työelämäpalautteen keräämiseen liittyviä tarkentavia muutoksia.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2021.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Hallituksen esitys sisältää osin hyvin teknisluonteisia muutosehdotuksia, jotka johtuvat esimerkiksi muuhun lainsäädäntöön aiemmin hyväksytyistä muutoksista. Tällaisia ehdotuksia ovat muun muassa 1. lakiehdotuksen 23 ja 120 §:än tehdyt ehdotukset viittauksiksi liikenteen palveluista annettuun lakiin (320/2017), henkilötietolakiin (523/1999) kohdistuvan viittauksen poistaminen tarpeettomana 107 §:stä ja kumottuun hallintolainkäyttölakiin (586/1996) kohdistuvien viittausten muuttaminen viittauksiksi voimassa olevaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin (808/2019). Valiokunta kannattaa näitä esityksiä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että liikenteen palveluista annetun lain 32 §:n mahdollistama perustason ammattipätevyuden suorittaminen pelkästään perustason ammattipätevyyskokeella (ns. koemalli), otetaan huomioon työelämätoimikuntien tehtäviä koskevassa 120 §:ssä. Koemallin käyttöönotto lisää ammattipätevyuden todentamismahdollisuuksia ja helpottaa työvoiman saatavuutta kuljetusalalle. Tämä vastaa hyvin ammatillisen koulutuksen osaamisperusteisuutta.

Valiokunta kannattaa esitykseen sisältyvää ehdotusta, että työsopimuslain (55/2001) mukainen velvollisuus antaa työtodistus ulotetaan koskemaan oppisopimuskoulutusta. Työtodistus dokumentaationa työkokemuksesta, osaamisesta ja työelämätaidoista voi osaltaan edesauttaa työllistymistä. Tämä koskee erityisesti niitä nuoria, joille oppisopimuskoulutustyöpaikka voi olla ensimmäinen varsinainen tai aiempia pidempi työjakso.

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2020 vp

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että opiskelija- ja työelämäpalautteen keräämisessä voidaan ottaa käyttöön automaattiset palautejärjestelmät. Työelämäpalautteen käyttöönottoa ehdotetaan siirrettäväksi vuodelle eli vuoteen 2023, jolloin työelämäpalautteen keräämisessä voidaan suoraan siirtyä automaattiseen palautejärjestelmään. Valiokunta korostaa sekä opiskelija- että työelämäpalautteen merkitystä ammatillisen koulutuksen kehittämisessä ja kannattaa tehtyä esitystä tältäkin osin.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella sivistysvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Rahoitusosuuksien muutos

Esityksen sisällöllisesti merkittävin ehdotus liittyy esityksen 3. lakiehdotukseen. Siinä ehdotetaan ammatillisen koulutuksen eri rahoitusosuuksien prosenttiosuuksia muutettavaksi siten, että rahoitusosuuksien prosenttiosuudet säilyvät varainhoitovuoden 2020 tasossa. Esityksen mukaan perusrahoituksen osuus on 70 prosenttia, suoritusrahoituksen osuus 20 prosenttia ja vaikuttavuusrahoituksen osuus 10 prosenttia. Lisäksi säännöksiä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että talousarviossa päätettävät määräaikaiset lisäykset, jotka jaetaan perusrahoituksen harkinnanvaraisina korotuksina, eivät jatkossa alenna perusrahoituksen suoritekohtaista rahoitusta eli niin sanottua opiskelijavuoden hintaa. Ilman ehdotettuja muutoksia perusrahoituksen osuus olisi 60 prosenttia, suoritusrahoituksen osuus 30 prosenttia ja vaikuttavuusrahoituksen osuus 10 prosenttia vuonna 2021. Vuonna 2022 perusrahoituksen osuus olisi laskenut 50 prosenttiin.

Asiantuntijalausunnoissa esitystä on pääosin kannatettu, mutta rahoitusosuuksien muuttamista on osin pidetty myös ongelmallisena. Sivistysvaliokunta kannattaa esitystä sen vuoksi, että riittävän suuri perusrahoitus turvaa koulutuksen järjestäjille kestävän ja riittävän ennustettavan rahoituspohjan toiminnan pitkäjänteiselle suunnittelulle ja esimerkiksi henkilökunnan vakinaistamista koskeville mahdollisille ratkaisuille.

Valiokunta tiedostaa sen, että eräät koulutuksen järjestäjät ovat suunnanneet ja kehittäneet toimintaansa ennakoiden voimassa olevan lain mukaista suoritusrahoituksen osuuden kasvua vuonna 2021 ja edelleen vuonna 2022. Hallituksen esitys merkitsee suunnan muutosta vaiheittain toteutettavaksi suunnitellun rahoituksen määräytymisessä ja sillä on mahdollisesti joidenkin koulutuksen järjestäjien vuoden 2021 rahoitusosuutta vähentävä vaikutus odotuksiin ja toteutettuihin kehittämistoimiin nähden.

Sivistysvaliokunta korostaa ammatillisen koulutuksen rahoituksen vakauden merkitystä pitkäjänteiselle toiminnalle ja ymmärtää sen vuoksi myös esitettyä kritiikkiä, mutta korostaa samalla ennakoitavan perusrahoituksen riittävyys merkitystä koulutuksen järjestäjille. Valiokunta pitää välttämättömänä ja on vakuuttunut siitä, että suorite- ja vaikuttavuusrahoituksen 30 prosentin osuus ohjaa jatkossa riittävästi tulokselliseen ja vaikuttavaan toimintaan.

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2020 vp

Rahoitusjärjestelmän kehittäminen

Asiantuntijalausannon mukaan ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä on koulutussektorin monimutkaisin, ja sitä hankaloittavat lukuisat erilliset rahoitushaut, jotka vaikeuttavat toiminnan pitkäjänteisyyttä ja suunnitelmallisuutta. Rahoitusjärjestelmän käytössä on muun muassa yleistynyt ongelma soveltaa harkinnanvaraisia perusrahoituksen korotuksia eräiden säännöllisten menojen rahoittamiseen.

Sivistysvaliokunta kannattaa ammatillisen koulutuksen rahoitusmallin selkiyttämisen jatkamista ja rahoitushakujen määrän vähentämistä. Valiokunta pitää huolestuttavana sitä, että rahoitusmallia pidetään liian työllistävänä ja epäselvänä, ja että se osaltaan hankaloittaa toiminnan suunnittelua.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. lakiehdotus

107 §. Arkaluonteisten tietojen käsittely. Valiokunta toteaa, että EU:n yleinen tietosuoja-asetus ((EU) 2016/679) ei tunne käsitettä arkaluonteiset tiedot. Kansallisella lailla ei myöskään voida muuttaa yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisia määritelmiä tai terminologiaa. Valiokunta ehdottaa tämän vuoksi pykälän otsikon muuttamista kuulumaan "Terveystietoa ja rikostuomioita koskevien tietojen käsittely".

Edellä ehdotetun muutoksen mukaisesti valiokunta ehdottaa 3 ja 4 momenttien tarkistamista siten, että niistä poistetaan käsite "arkaluonteiset tiedot" korvaamalla ne viittauksella 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin tietoihin. Momenttien asiasisältöön ei ehdoteta muutoksia.

112 §. Muutoksenhaku hallintotuomioistuimeen. Asiantuntijakuulemisessa todetun mukaan pykälä on ehdotetussa muodossaan hyvin yleinen ja jättää epäselväksi sen, milloin kunnan ja kuntayhtymän ylläpitämässä koulutuksessa, ammatillisen koulutuksen järjestäjän päätöksistä haetaan muutosta kuntalain mukaan ja milloin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaan.

Saadun selvityksen perusteella valiokunta ehdottaa, että epäselvyyden välttämiseksi pykälän muotoilua täsmennetään. "Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen ja muuhun tämän lain nojalla annettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen. Muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä. "

Johtolause. Edellä 107 §:n kohdalla todettuun viitaten valiokunta ehdottaa lisäyksen johtolauseeseen.

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2020 vp

2. lakiehdotus

257 §. Muutoksenhaku hallintotuomioistuimeen. Pykälän 4 momentin mukaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 55 §:ssä tarkoitettuun oikaisupyynnöstä annettuun työelämätoimikunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Valiokunta toteaa, että muutoksenhakukielto on kuitenkin tässä tarkoitettu koskemaan vain liikenteen palveluista annetun lain 256 §:n 6 momentin mukaisia tilanteita, joihin sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 55 §:ä. Tämän vuoksi tulee 4 momentin viittaus kohdistaa 256 §:n 6 momenttiin. Valiokunta ehdottaa momentin muuttamista seuraavasti: " Liikenteen palveluista annetun lain 256 §:n 6 momentissa tarkoitettua oikaisupyynnöstä annettuun työelämätoimikunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla."

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sivistysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 174/2020 vp sisältyvät 3. ja 4. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 174/2020 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 107 §:n 5 momentti ja 117 §, sekä

muutetaan 23 §:n 2 momentti, 77 §:n 1 momentti, 107 §:n otsikko ja 3 ja 4 momentti, 111–113 §, 114 §:n 1 momentti ja 120 §:n 3 momentin 1 kohta, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2020 vp

23 §

Järjestämisluvassa määrättävät tutkinnot ja koulutus

Järjestämisluvassa voidaan määrätä oikeudesta järjestää 8 §:n 2 kohdassa tarkoitettua ammatilliseen tehtävään valmistavaa koulutusta tai oikeudesta toimia liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 35 §:ssä tarkoitettuna perustason ammattipätevyyskoulutusta tai jatkokoulutusta antavana koulutuskeskuksena.

77 §

Työntekijöitä ja viranhaltijoita koskevan lainsäädännön soveltaminen

Oppisopimukseen sovelletaan työsuhteessa tai virkasuhteessa sovellettavaa lainsäädäntöä. Jollei tässä laissa toisin säädetä, työsopimukseen perustuvaan oppisopimukseen ei kuitenkaan sovelleta työsopimuslain 1 luvun 3 ja 8 §:ää, 2 luvun 4 ja 5 §:ää, 4 luvun 4 ja 5 §:ää, 6 luvun 1, 1 a, 2—4, 4 a, 5 ja 6 §:ää, 7 luvun 1—5 ja 7—11 §:ää, 9 ja 10 lukua sekä 13 luvun 3 ja 4 §:ää.

107 § (Uusi)

Terveydentilaa ja rikostuomioita koskevien tietojen käsittely

Koulutuksen järjestäjän tulee määritellä ne tehtävät, joihin sisältyy 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen käsittelyä.

Koulutuksen järjestäjän on säilytettävä 1 ja 2 momentissa tarkoitettut tiedot erillään muista henkilötiedoista. Mainitut tiedot tulee poistaa rekisteristä välittömästi, kun niiden säilyttämiselle ei ole enää lakisäätöiden tehtävien edellyttämää perustetta, kuitenkin viimeistään neljän vuoden kuluessa tietojen merkitsemisestä rekisteriin.

111 §

Oikaisuvaatimus

Tässä laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta, jollei tässä laissa toisin säädetä, jos päätös koskee:

- 1) 11 §:ssä tarkoitettua valmentavan koulutuksen suoritusaikaa;
- 2) 43 §:ssä tarkoitettua opiskelijaksi ottamista;
- 3) 64 §:ssä tarkoitettua erityistä tukea tai mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettua osaamisen arvioinnin mukauttamista;
- 4) 66 §:ssä tarkoitettua ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeamista;
- 5) 84 §:ssä tarkoitettua huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämisvelvollisuutta;

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2020 vp

- 6) 96 §:n 3 momentissa tarkoitettua opiskelijan oikeutta väliaikaisesti keskeyttää opintonsa;
7) 97 §:ssä tarkoitettua opiskelijan katsomista eronneeksi.
Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

112 §

Muutoksenhaku hallintotuomioistuimeen

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen ja muuhun tämän lain nojalla annettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen. Muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

113 §

Muutoksenhaku opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan

Tässä laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen, joka koskee opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista, saa hakea muutosta valittamalla opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan. Muutoksenhausta opiskelijoiden oikeusturvalautakunnan päätökseen säädetään opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta annetussa laissa (956/2011).

114 §

Muutoksenhakuaika

Oikaisuvaatimus 111 §:ssä tarkoitettussa asiassa, valitus hallintotuomioistuimeen 111 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä, sekä valitus päätöksestä, joka koskee opiskelijalle annettavaa kirjallista varoitusta, määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista, opiskeluoikeuden pidättämistä, taikka opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista tulee tehdä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

120 §

Työelämätoimikuntien tehtävät

Opetushallitus määrää päättämiensä työelämätoimikuntien tehtäviksi 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien lisäksi tai tutkintokohtaisesta työnjaosta poiketen:

- 1) vastata liikenteen palveluista annetun lain 193 §:n 2 momentissa tarkoitettujen kokeiden järjestämisestä ja valvonnasta sekä mainitun lain 31 §:n 3 momentissa ja 32 §:n 4 momentissa tarkoitettujen todistusten antamisesta;
-

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2020 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____.

2.

Laki

liikenteen palveluista annetun lain 256 ja 257 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 257 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1505/2019, sekä
lisätään 256 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1505/2019, uusi 6 momentti seuraavasti:

256 §

Oikaisuvaatimus

Silloin kun perustason ammattipätevyys suoritetaan osana ammatillista koulutusta, sovelletaan mitä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 55 §:ssä säädetään arvioinnin tarkistamisesta ja oikaisusta.

257 §

Muutoksenhaku hallintotuomioistuimeen

Liikenteen palveluista annetun lain 256 §:n 6 momentissa tarkoitettua oikaisupyynnöstä annettuun työelämätoimikunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____.

3.

Laki

opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 32 a §:n 1 momentti, 32 g § ja 49 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 532/2017, seuraavasti:

32 a §

Rahoitusosuudet

Perusrahoituksen osuus on 70 prosenttia, suoritusrahoituksen osuus 20 prosenttia ja vaikuttavuusrahoituksen osuus 10 prosenttia siitä euromäärästä, joka saadaan, kun ammatillisen koulutuksen määrärahasta vähennetään se talousarviossa päätettyjen määräaikaisten lisäysten euro määrä, joka myönnetään 32 e §:ssä tarkoitettuna perusrahoituksen harkinnanvaraisena korotuksena, sekä 32 h §:ssä tarkoitettu strategiarahoituksen euromäärä.

32 g §

Vaikuttavuusrahoitus

Vaikuttavuusrahoitus määräytyy seuraavilla perusteilla:

- 1) tutkinnon tai tutkinnon osia suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin siirtyminen;
- 2) opiskelijapalaute;
- 3) koulutussopimus- ja oppisopimustyöpaikkojen antama työelämäpalaute.

Tutkinnon ja tutkinnon osan lukemisessa koulutuksen järjestäjän suoritteeksi sovelletaan, 32 f §:n 4 momenttia.

Vaikuttavuusrahoituksen perusteiden määräytymisestä ja laskennasta sekä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetun palautteen keräämisestä annetaan tarkempia säännöksiä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

Opetushallitus vastaa opiskelija- ja työelämäpalautteen automaattisesta keräämisestä.

49 §

Rahoituksen laskemisessa käytettävien suoritteiden määrän vahvistaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa ammatillisen koulutuksen seuraavan varainhoitovuoden 32 d §:n 2 momentin perusteella määräytyvän perusrahoituksen painokertoimen, suoritus- ja

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2020 vp

vaikuttavuusrahoituksen perusteena käytettävien suoritteiden määrän sekä 32 i §:n 1 momentissa tarkoitettujen arvonlisäverokorvausten euromäärän koulutuksen järjestäjien 58 §:n nojalla toimitettujen tietojen perusteella. Ne opiskelijavuodet, tutkinnot, tutkinnon osat ja muut suoritteet, joita ei ole ilmoitettu säädetyssä määräajassa, voidaan jättää rahoituksen perusteena huomioon ottamatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran myönnettäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2021.

Poiketen siitä, mitä 32 g §:n 1 momentissa säädetään, vaikuttavuusrahoituksen määräytymisperusteena ei varainhoitovuosina 2021 ja 2022 käytetä työelämäpalautetta. Varainhoitovuonna 2021 vaikuttavuusrahoituksen määräytymisperusteena ei myöskään käytetä tutkinnon osia suorittaneiden työllistymistä tai jatko-opintoihin siirtymistä.

4.

Laki

valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain (884/2017) 4 §:n 2 momentti, 5 §, 9 §:n 1 momentin 4 kohta sekä 11 §:n 2 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 5 §, 9 §:n 1 momentin 4 kohta sekä 11 §:n 2 momentti laissa 568/2019, sekä
lisätään 9 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 568/2019, uusi 5 kohta, 4 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa laissa, uusi 1 a kohta ja pykälään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa, uusi 6 momentti, seuraavasti:

4 §

Tietovarannon käyttötarkoitus

Tietovarantoon tallennettuja tietoja käytetään lisäksi myönnettäessä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaista opetuksen ja koulutuksen rahoitusta. Tämän lain 9 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuja yhteystietoja käytetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa tarkoitettujen opiskelijapalautteen keräämiseksi ja mainitun pykälän

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2020 vp

4 momentin 1 a kohdassa tarkoitettuja yhteystietoja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa tarkoitettun työelämäpalautteen keräämiseksi.

5 §

Tietovarannon yhteisrekisteripitäjät ja vastuiden jako

Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä ovat koulutuksen ja opetuksen järjestäjät ja 9 §:n 6 momentissa tarkoitettu toimija sekä Opetushallitus. Opetushallitus vastaa tietovarannon yleisestä toiminnasta sekä teknisestä käyttöyhteydestä tietojen tallentamista, käsittelyä ja luovutusta varten.

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjät sekä 9 §:n 6 momentissa tarkoitettu toimija vastaavat tallentamiensa tietojen luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (*yleinen tietosuoja-asetus*) 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettua täsmällisyydestä sekä 16 artiklan mukaisesta rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen. Opetushallitus vastaa muista yleisessä tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjälle säädetyistä velvollisuuksista.

Jos opetuksen tai koulutuksen järjestäjän taikka 9 §:n 6 momentissa tarkoitettun toimijan toiminta lakkaa eivätkä kyseisen rekisterinpitäjän tehtävät siirry toiselle oikeushenkilölle, kyseisten tietovarantoon tallennettujen tietojen osalta rekisterinpitäjänä toimii Opetushallitus.

9 §

Ammatillista koulutusta koskevat tiedot

Ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettun koulutuksen järjestäjän on tallennettava tietovarantoon seuraavat tiedot ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisessa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan:

4) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 b §:ssä tarkoitettut opiskelijavuosien laskennassa tarvittavat tiedot sekä mainitussa laissa tarkoitettun perus- ja suoritusrahoituksen painotusperusteena käytettävät tiedot;

5) tutkintokoulutuksen opiskelijan tarpeelliset yhteystiedot, joita tarvitaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 g §:ssä tarkoitettun opiskelijapalautteen keräämisessä.

Jos opiskelijan osaamisen hankkiminen järjestetään työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä oppisopimuskoulutuksena tai koulutussopimukseen perustuvana koulutuksena, tallennetaan lisäksi:

1 a) opiskelijan vastuullisen työpaikkaohjaajan tarpeelliset yhteystiedot, joita tarvitaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 g §:ssä tarkoitettun työelämäpalautteen keräämisessä;

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2020 vp

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 22 §:n 2 momentissa tarkoitettun toimijan, joka järjestää Suomen solmiman valtiosopimuksen perusteella mainitussa laissa tarkoitettuja tutkintoja ja koulutusta, on tallennettava 1 momentin 1—3 kohdissa tarkoitettut tiedot.

11 §

Tietovarannon tietojen säilytysaika

Opintojen väliaikaista keskeytymistä koskevat, henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan kuuluvat sekä opetuksen ja koulutuksen rahoituksen myöntämistä varten tallennetut tiedot säilytetään kuitenkin ainoastaan viisi vuotta opintojen päättymisestä tai tutkinnon suorittamisesta. Edellä 9 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettut opiskelijan yhteystiedot säilytetään kolme kuukautta opintojen päättymisestä ja 9 §:n 4 momentin 1 a kohdassa tarkoitettut vastuullisen työpaikkaohjaajan yhteystiedot kolme kuukautta oppi- tai koulutussopimuksen päättymisestä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 9 §:n 1 momentin 5 kohdan tallentamisvelvoitetta ei sovelleta, jos opiskelijan opinnot päättyvät ennen 1 päivää heinäkuuta 2021. Koulutuksen järjestäjä voi kuitenkin tallentaa yhteystiedot myös edellä tarkoitettussa tilanteessa. Jos opiskelija on aloittanut opintonsa ennen tämän lain voimaantuloa, koulutuksen järjestäjän on tallennettava mainitussa kohdassa tarkoitettut yhteystiedot viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2021.

Lain 9 §:n 3 momentin 1 a kohdan tallentamisvelvoitetta ei sovelleta oppi- ja koulutussopimuksiin, jotka päättyvät ennen 1 päivää heinäkuuta 2021. Koulutuksen järjestäjä voi kuitenkin tallentaa yhteystiedot myös edellä tarkoitettussa tilanteessa. Jos oppi- tai koulutussopimus on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa, koulutuksen järjestäjän on tallennettava mainitussa kohdassa tarkoitettut yhteystiedot viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2021.

Lain 9 §:n 6 momentissa tarkoitettut tiedot tallennetaan henkilöistä, jotka tämän lain voimaan tullessa ovat opiskelijana mainitussa momentissa tarkoitettun toimijan oppilaitoksessa, mukaan lukien kyseisessä koulutuksessa ennen lain voimaantuloa suoritettut tutkinnon ja koulutuksen osat ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueet. Tässä momentissa tarkoitettut tiedot on tallennettava viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2021.

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2020 vp

Helsingissä 2.12.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Paula Risikko kok
varapuheenjohtaja Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Sanna Antikainen ps
jäsen Marko Asell sd
jäsen Jukka Gustafsson sd
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Kaisa Juuso ps
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Pasi Kivisaari kesk
jäsen Ari Koponen ps
jäsen Noora Koponen vihr
jäsen Sari Multala kok
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Pirkka-Pekka Petelius vihr
jäsen Sofia Vikman kok
varajäsen Eveliina Heinäluoma sd
varajäsen Jouni Ovaska kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaj Laine

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2020 vp
Vastalause

VASTALAUSE

Perustelut

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen määrätymisperusteita. Ammatillisen koulutuksen reformi valmisteltiin laajassa yhteistyössä kentän kanssa viime vaalikaudella ja se sai laajan hyväksynnän. Reformiin liittyvä rahoitusjärjestelmän muutos on tarkoitus tulla voimaan pitkällä siirtymäajalla ja astua täysimääräisesti voimaan varainhoitovuonna 2022.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistamisella on pyritty siihen, että suoritettu tutkinto tuottaa osaamisen, joka mahdollistaa siirtymisen työelämään. Rahoitusjärjestelmän uudistamisella on myös pyritty varmistamaan, että koulutuksen järjestäjillä on riittävät kannusteet huolehtia jokaisen opiskelijan yksilöllisistä tarpeista ja opintojen henkilökohtaistamisesta ja näin edistää opintojen etenemistä.

Hallituksen esitys heikentää myös ammatillisen koulutuksen rahoituksen ennakoitavuutta. Rahoitusjärjestelmää on juuri uudistettu ja koulutuksen järjestäjät ovat alkaneet mukauttaa toimintaansa uuden rahoitusjärjestelmän mukaiseksi. Hallituksen esitys merkitsee merkittävää suunnanmuutosta ja sillä on joidenkin koulutuksen järjestäjien vuoden 2021 rahoitusosuutta vähentävä vaikutus odotuksiin sekä suunniteltuihin ja toteutettuihin kehittämistoimiin nähden. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että noin 40 prosentilla koulutuksen järjestäjistä rahoitustaso laskee suoritus- ja vaikuttavuusosuuksien vähentyessä. Euromääräisesti suurin lasku olisi lähes 4 miljoonaa euroa yksittäisen koulutuksen järjestäjän osalta. Tämä on merkittävä heikennys nykytilaan.

Koulutuksen laadun ja vaikuttavuuden kehittämisestä on pystyttävä palkitsemaan rahoitusjärjestelmän kautta. Ammatillisen koulutuksen reformia ei ole perusteltua romuttaa näiltäkään osin.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisina paitsi 3. lakiehdotuksen 32 a § poistetaan. (***Vastalauseen muutosehdotukset***)

Vastalauseen muutosehdotukset

3. lakiehdotus

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2020 vp
Vastalause

32 a § (poist.)

Rahoitusosuudet (poist.)

~~Perusrahoituksen osuus on 70 prosenttia, suoritusrahoituksen osuus 20 prosenttia ja vaikuttavuusrahoituksen osuus 10 prosenttia siitä euromäärästä, joka saadaan, kun ammatillisen koulutuksen määrärahasta vähennetään se talousarviossa päätettyjen määräaikaisten lisäysten euro määrä, joka myönnetään 32 e §:ssä tarkoitettuna perusrahoituksen harkinnanvaraisena korotuksena, sekä 32 h §:ssä tarkoitettu strategiarahoituksen euromäärä.~~

Helsingissä 2.12.2020

Sari Multala kok
Sofia Vikman kok
Paula Risikko kok